

Globalni megatrendovi oblikuju budućnost u Bosni i Hercegovini

28. may 2024. godine

Agenda

Sesija 1: Kako možemo oblikovati našu budućnost?

	Uvodno obraćanje, Robert Watt, direktor za saradnju, SEI
10:10 – 10:30	Oblikovanje budućnosti: istraživanje mogućnosti i puteva, Sara Talebian, saradnica za istraživanje, SEI
	Ključni megatrendovi relevantni za Europu, Marcus Carsson, viši saradnik za istraživanje, SEI
10:50 – 11:00	Pitanja i odgovori

Sesija 2: Šta to znači za Bosnu i Hercegovinu?

	Koji megatrendovi su relevantni za Bosnu i Hercegovinu?
	Moderatorica sesije: Saša Solujić
	<u>Panelisti:</u>
	Prof. dr. Azra Hadžiahmetović, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Sarajevu
	Prof. dr. Mitar Perušić, Tehnološki fakultet, Zvornik, Univerzitet Istočno Sarajevo
	Tarik Hubana, glavni operativni direktor, ARTI Analytics
11:50 – 12:00	Pauza

Sesija 3: Šta možemo učiniti u vezi s tim?

	Kako adresiramo megatrendove u kreiranju politika?
	Moderatori sesije: Marcus Carlsson and Sarah Talebian
	Refleksije od strane panelista
12:45 do 13:00	Završni komentari

+

Robert Watt

Direktor za saradnju, SEI

Sesija 1: Kako možemo oblikovati našu budućnost?

Oblikovanje budućnosti: istraživanje mogućnosti i puteva

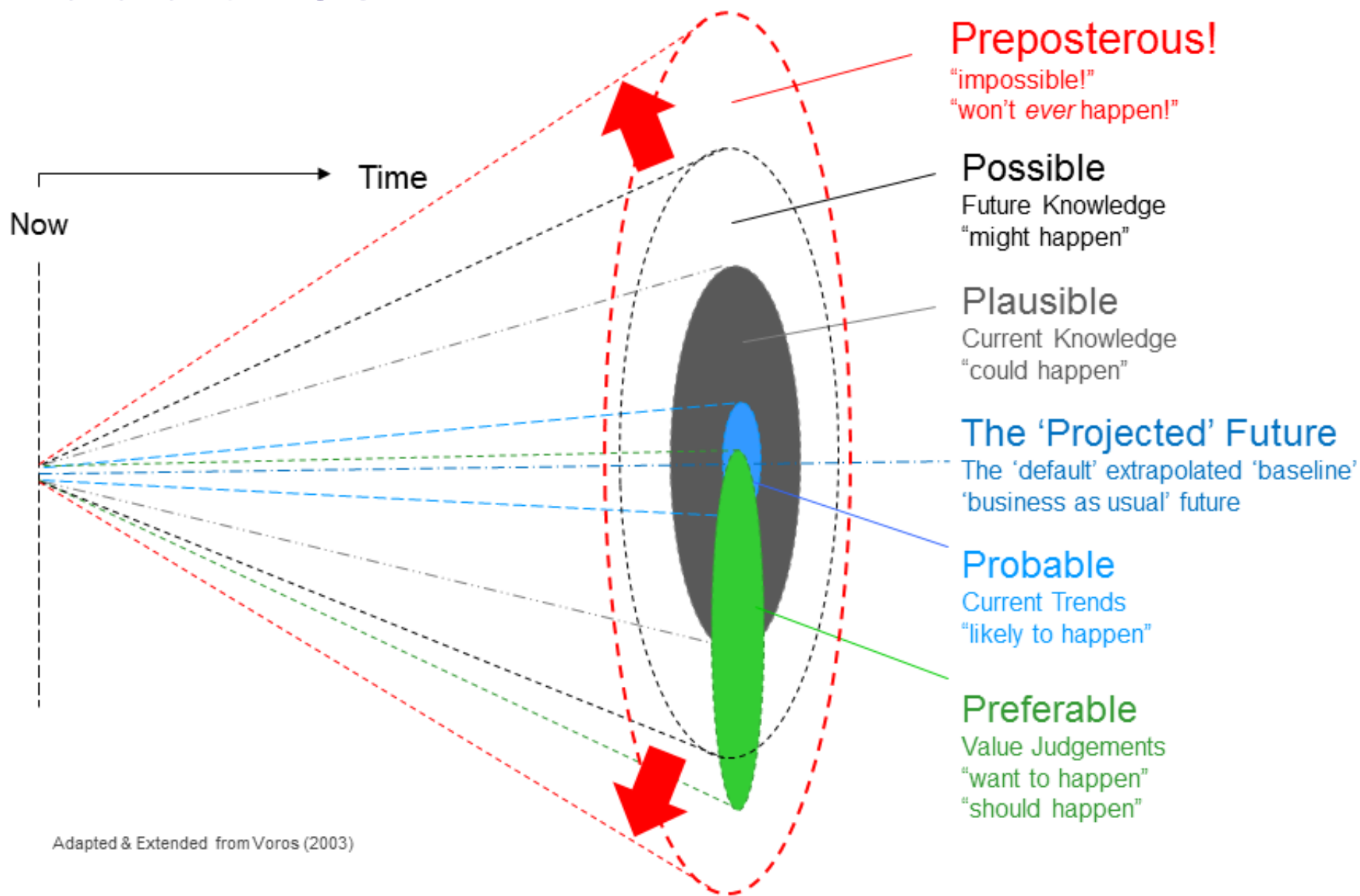
Sara Talebian,
Štokholmski institut za okoliš (SEI)

***Budućnost se ne može predvideti.
Možemo istražiti alternativne
budućnosti i oblikovati poželjne
ishode.***

Šta je budućnost?

Adapted & Extended from Voros (2003)

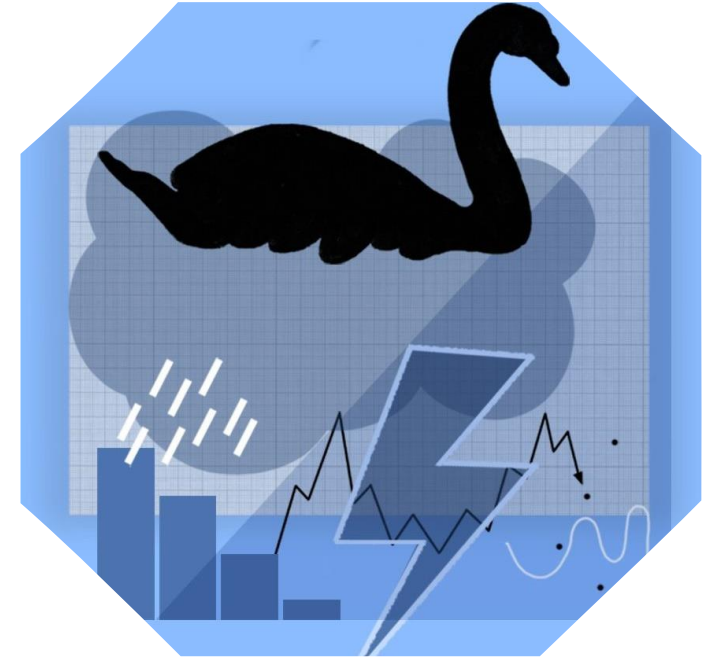
Šta utiče na budućnost?

Trendovi

**Novonastali
problemi/izazovi**

**Nepredviđeni
događaji koji značajno
utiču na budućnost**

Zašto je budućnost važna za kreiranje politika?

Današnje politike i odluke imaju posljedice za budućnost i buduće generacije.

Da bismo donijeli informirane, strateške i pravedne odluke koje će efikasno odgovoriti na sadašnje i buduće izazove, moramo razumjeti i navigirati budućnost.

Budućnost je neizvjesna. Buduće neizvjesnosti određuju efikasnost današnjih strategija.

Da bismo donosili efikasne i održive odluke koje su otporne na buduće neizvjesnosti, moramo istražiti i uzeti u obzir buduće alternative.

Na budućnost mogu uticati i oblikovati je današnje akcije i odluke.

Da bismo omogućili održivu tranziciju, potrebno je razumjeti sadašnje i buduće izazove, iskoristiti prilike i prevladati prepreke promjene i transformacije.

Kako razmišljate o budućnosti?

Šta bi moglo da se dogodi?

- Istraživanje mogućih budućnosti

Šta bi trebalo da se dogodi?

- Razumijevanje željenih ishoda i postavljanje ciljeva

Explorativne (istraživačke) budućnosti

Istraživačke budućnosti fokusiraju se na *razumijevanje budućnosti*.

Istraživački pristupi uključuju razumijevanje i dolaženje do smisla onoga što bi se moglo dogoditi istraživanjem niza mogućih alternativnih budućih zamisli.

- **Planiranje scenarija:** Zamišljanje različitih potencijalnih budućnosti na osnovu trenutnih trendova, neizvjesnosti i mogućih razvoja događaja.
- **Procjena rizika:** Evaluacija potencijalnih rizika i prilika koje bi se mogle pojaviti kroz razumijevanje spektra onoga što bi se moglo dogoditi.
- **Adaptivne strategije:** Razvijanje fleksibilnih strategija koje se mogu prilagoditi kako se pojavljuju nove informacije ili okolnosti.

Normativne budućnosti

Normativne budućnosti se fokusiraju *na oblikovanje budućnosti*.

Normativni pristupi uključuju definiranje onoga što bi trebalo da se dogodi kroz vizualizaciju niza željenih budućnosti i izgradnju puteva ka njihovom ostvarivanju.

- **Vizioniranje:** Stvaranje jasne vizije idealne budućnosti, postavljanje dugoročnih ciljeva i aspiracija koji odražavaju vrijednosti, etiku i željene društvene, ekonomske ili ekološke uvjete.
- **Strateško planiranje:** Definiranje specifičnih, djelotvornih ciljeva i potrebnih akcija, resursa i vremenskih okvira koji vode prema zamislivoj poželjnoj budućnosti.
- **Politike i zagovaranje:** Zagovaranje politika i promjena koje se usklađuju s željenim ishodima.

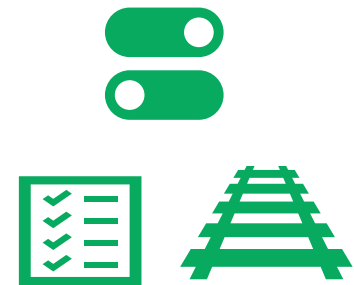
Integriranje oba pristupa

**Razumeti buduć
e
izazove
i mogućnosti**

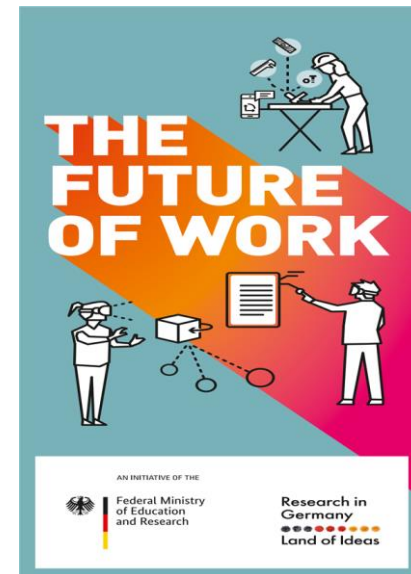
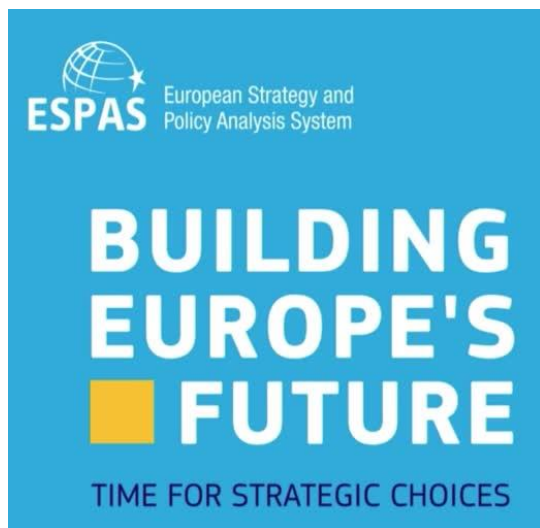
**Priprema za
aspekte
budućnosti koje
ne možemo
kontrolisati**

**Oblikovanje
budućnosti koju
mi možemo
kontrolisati**

Kako donosioci odluka koriste pristup usmeren na budućnost?

Government Foresight Group

The Government Foresight Group is an expert group that supports the Government's work on the future and the activities of the National Foresight Network. The objective of the group is to develop and strengthen the links between foresight activities and decision-making processes.

EIF and Invest-NL

€ 300 million
Dutch Future Fund

Investing in key innovative areas of the Dutch economy and society

Integracija pristupa koji su usmjereni na budućnost u postupku donošenja odluka/kreiranja politika

Odlučivanje pod neizvjesnošću, priprema za buduće izazove i oblikovanje poželjnih ishoda zahtijevaju strukturirani pristup koji integrira razmišljanje o budućnosti u sve faze procesa donošenja politika.

- Uspostavite okvir za (strateško) previđanje
- Integrišite eksplorativne budućnosti i planiranje scenarija
- Implementirajte procjenu rizika u buduće alternative
- Koristite alate za donošenje odluka koji su usmerjeni na budućnost
- Podstičite kulturu razmišljanja o budućnosti
- Ugradite pristup ka budućnosti u ciklus politika
- Promoviranje kolaborativnog (strateškog) predviđanja

Globalni megatrendovi koji utiču na EU i Bosnu i Hercegovinu

Marcus Carson, PhD
Štokholmski institut za
okoliš (SEI)

Megatrends Hub: 14 moćnih trendova koji se sporo kreću

Istraživački program Evropske komisije i srodnih institucija.
Za dodatne detalje pogledajte:

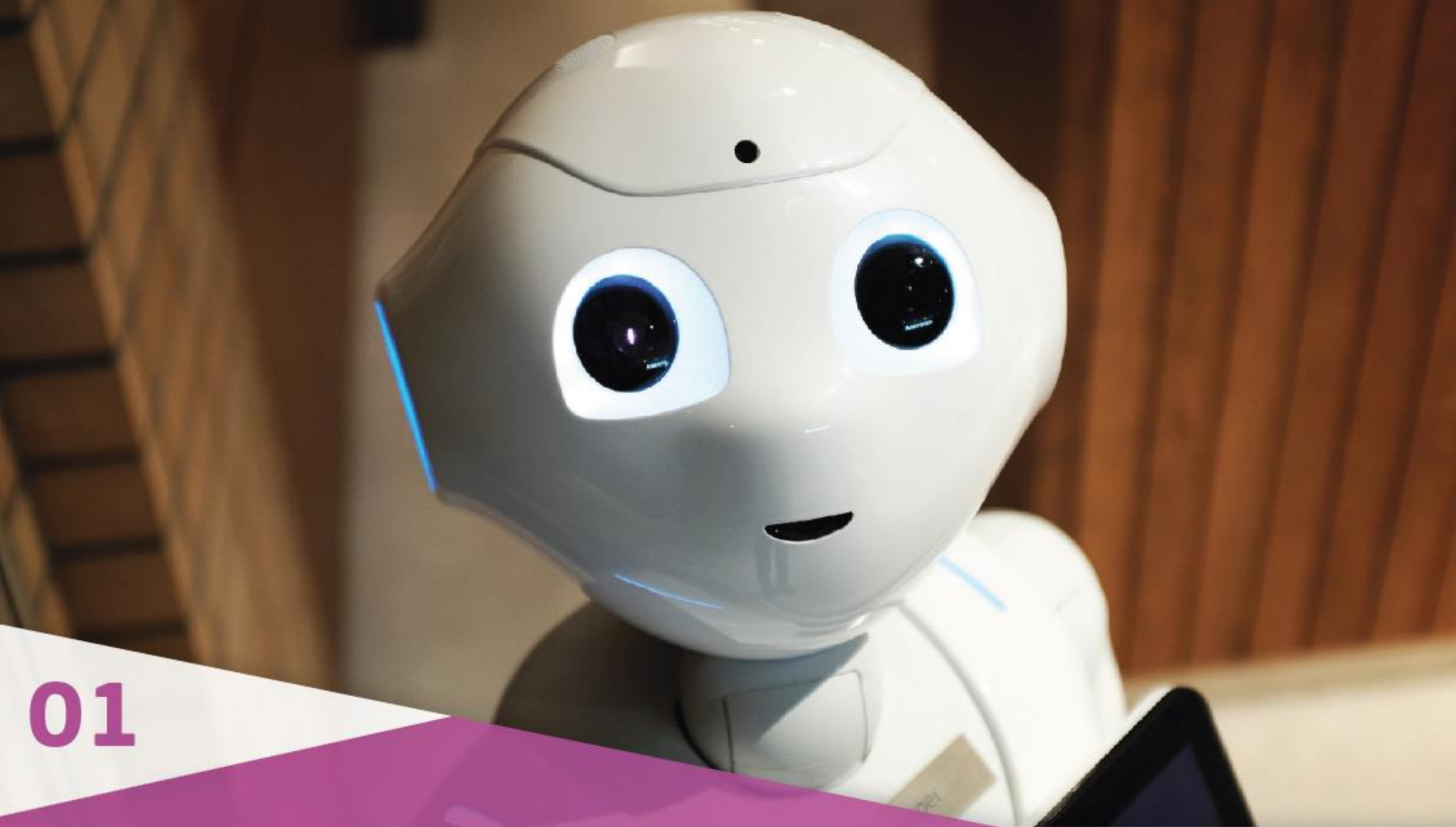
[The Megatrends Hub | Knowledge for policy \(europa.eu\)](#)

[ESPAS - Global Trends to 2030 \(europa.eu\)](#)

- Neki od 14 megatrendova će vjerovatno biti relevantniji za Bosnu i Hercegovinu od drugih
- Nekoliko unaprijed odabranih za detaljnije ispitivanje (na osnovu prethodnih diskusija)
- Koje druge smatrate utjecajnim?

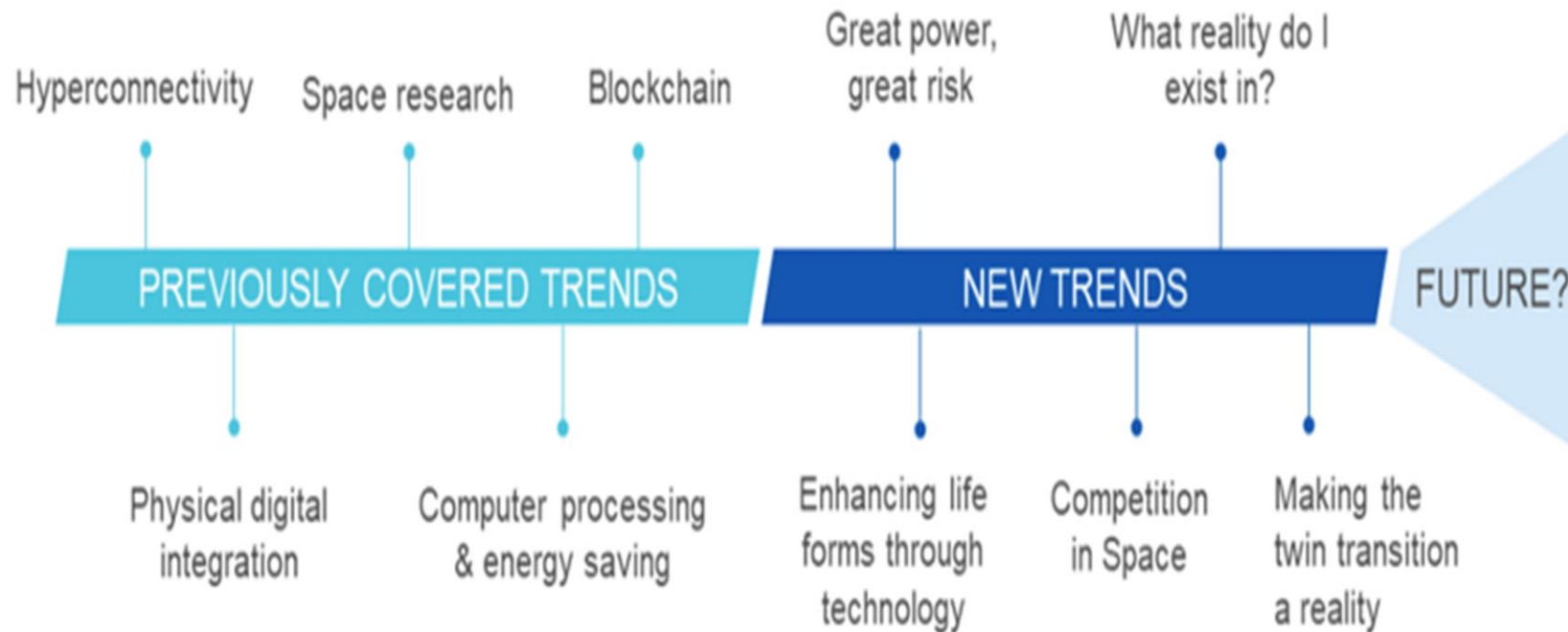

01

**Accelerating technological change
and hyperconnectivity**

- Rastući uticaj tehnologije i digitalne povezanosti na naš način života, od načina na koji se družimo i radimo, do proizvodnje i upravljanja.

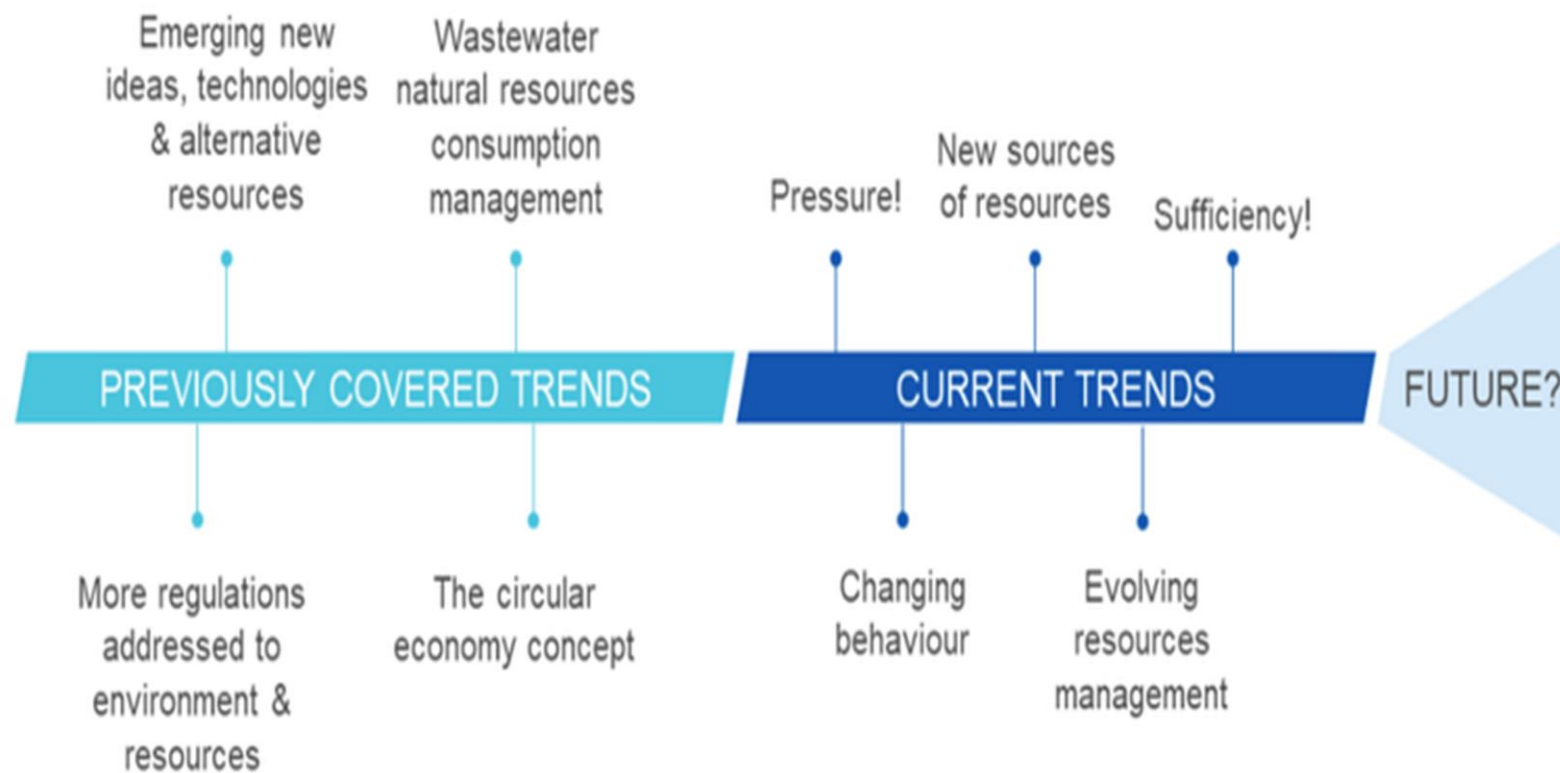

02

Aggravating resource scarcity

- Potražnja za vodom, hranom, energijom, zemljom i mineralima značajno raste, čineći prirodne resurse sve oskudnijim i skupljim.

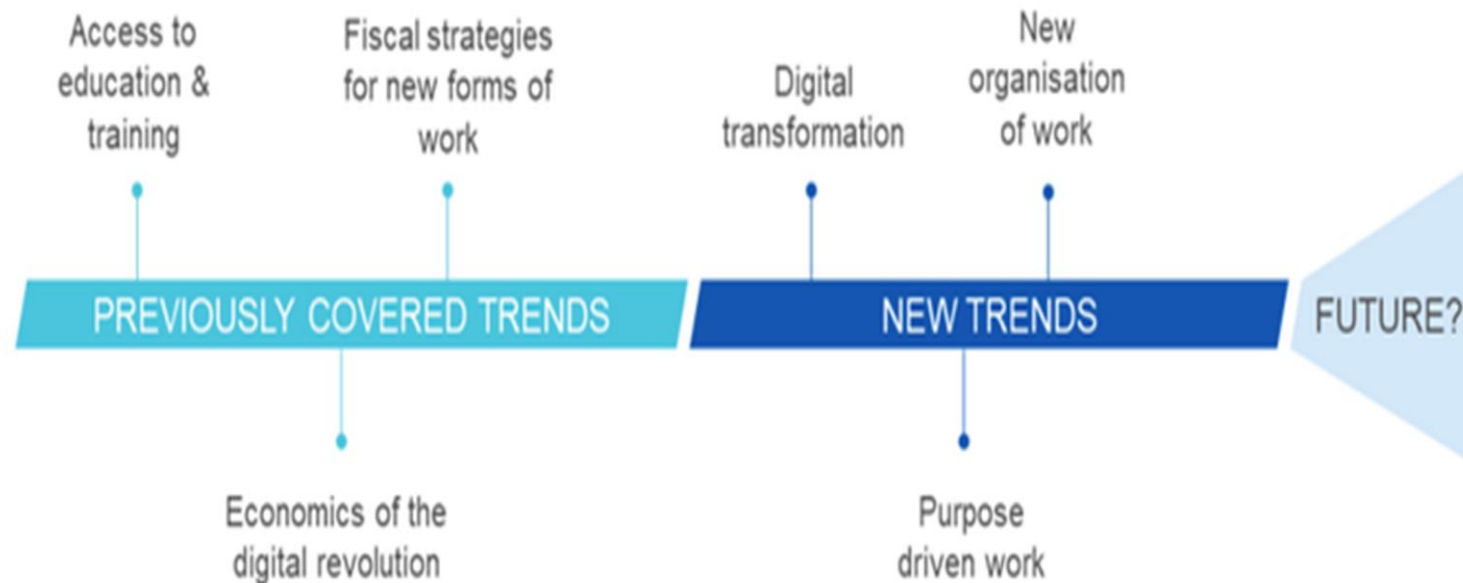
03

03

Y-132321/809809
0-132321/87799809
p-0980000/9933111
l8-80774391231/988
k8-08912312/85
m-098e102/1375433

Changing nature of work

- Nove generacije koje ulaze na tržište rada i starije generacije koje rade duže mijenjaju zapošljavanje, modele karijere i organizacione strukture.

04

Changing security paradigm

- Diversifikacija prijetnji i ljudi koji stoje iza njih stvaraju nove izazove za odbrambene i sigurnosne zajednice, kao i za društvo u cjelini.

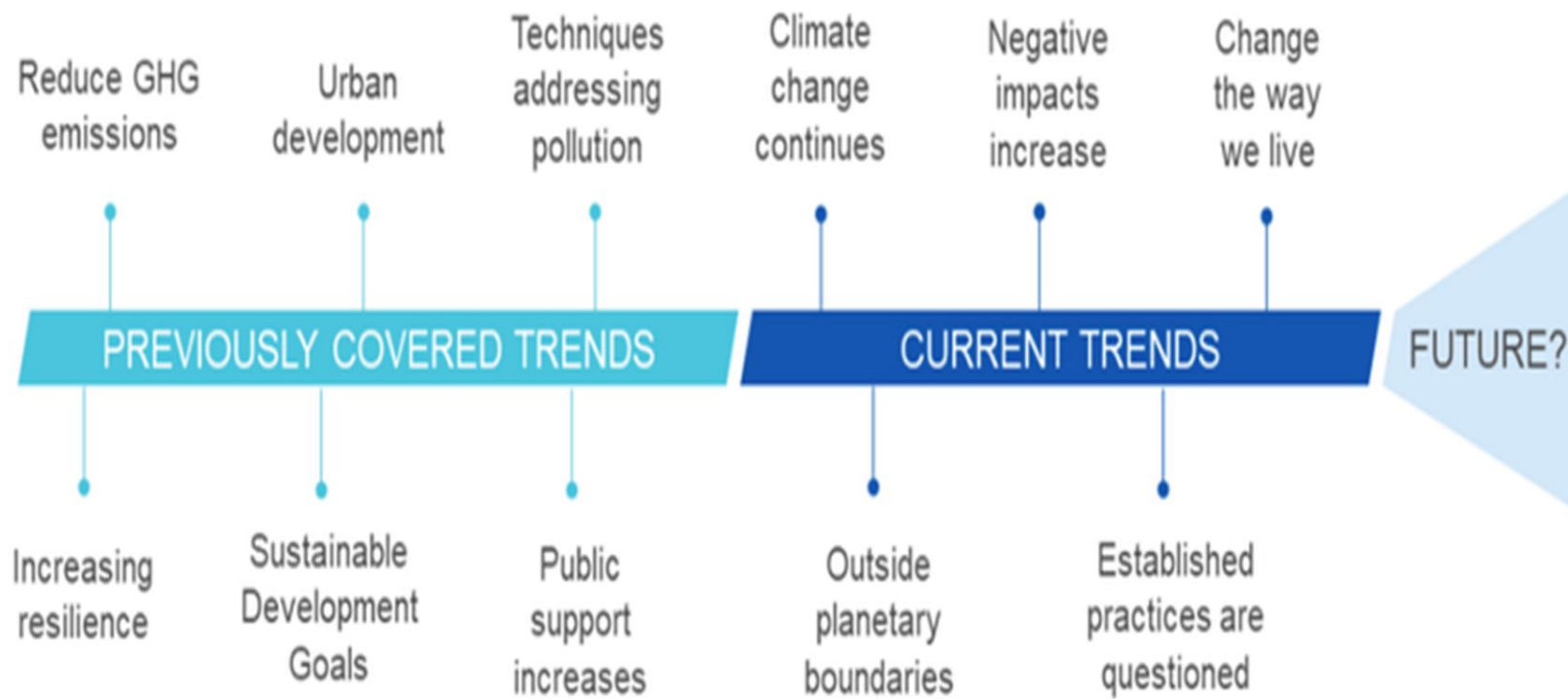

05

Climate change and environmental degradation

Ako se nastavi bez prekida, antropogeno zagađenje i emisije stakleničkih gasova će dodatno povećati promjene klimatskih obrazaca.

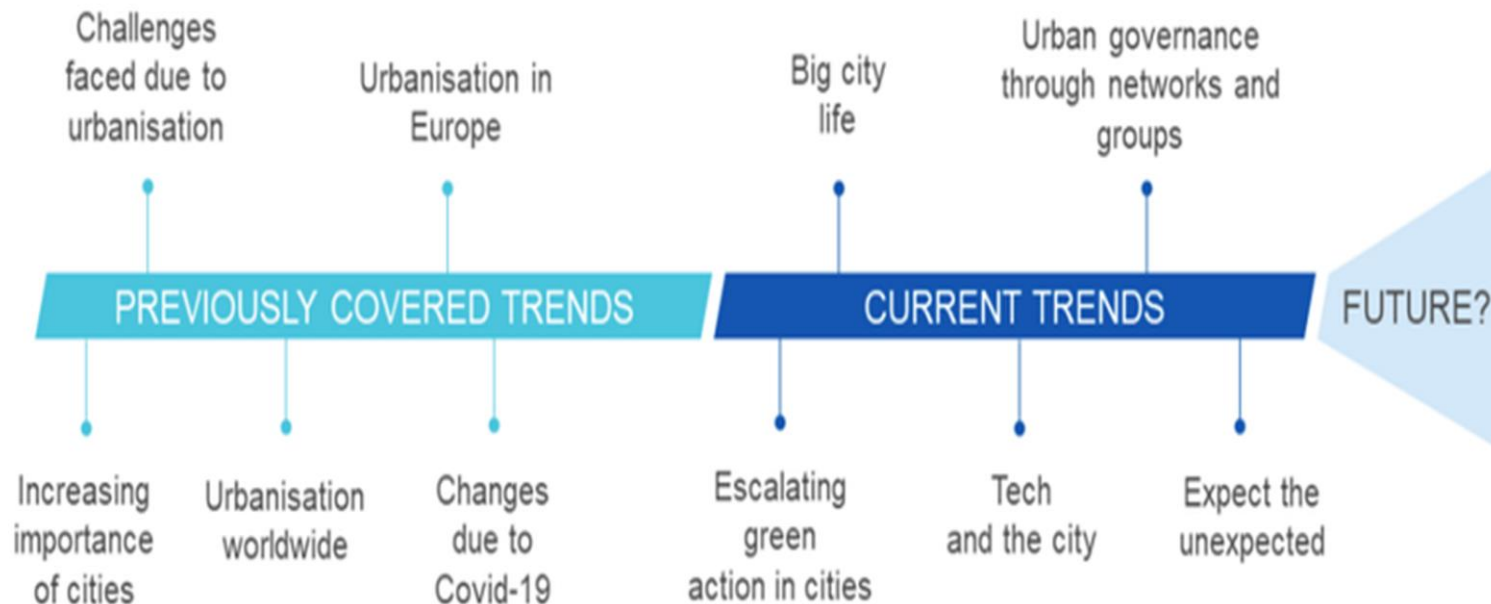

06

Continuing urbanisation

- Ljudi u potrazi za boljim prilikama - poput poslova, usluga i obrazovanja - sve više se sele iz ruralnih u urbanizirane krajeve širom svijeta, a ova tendencija ubrzava.

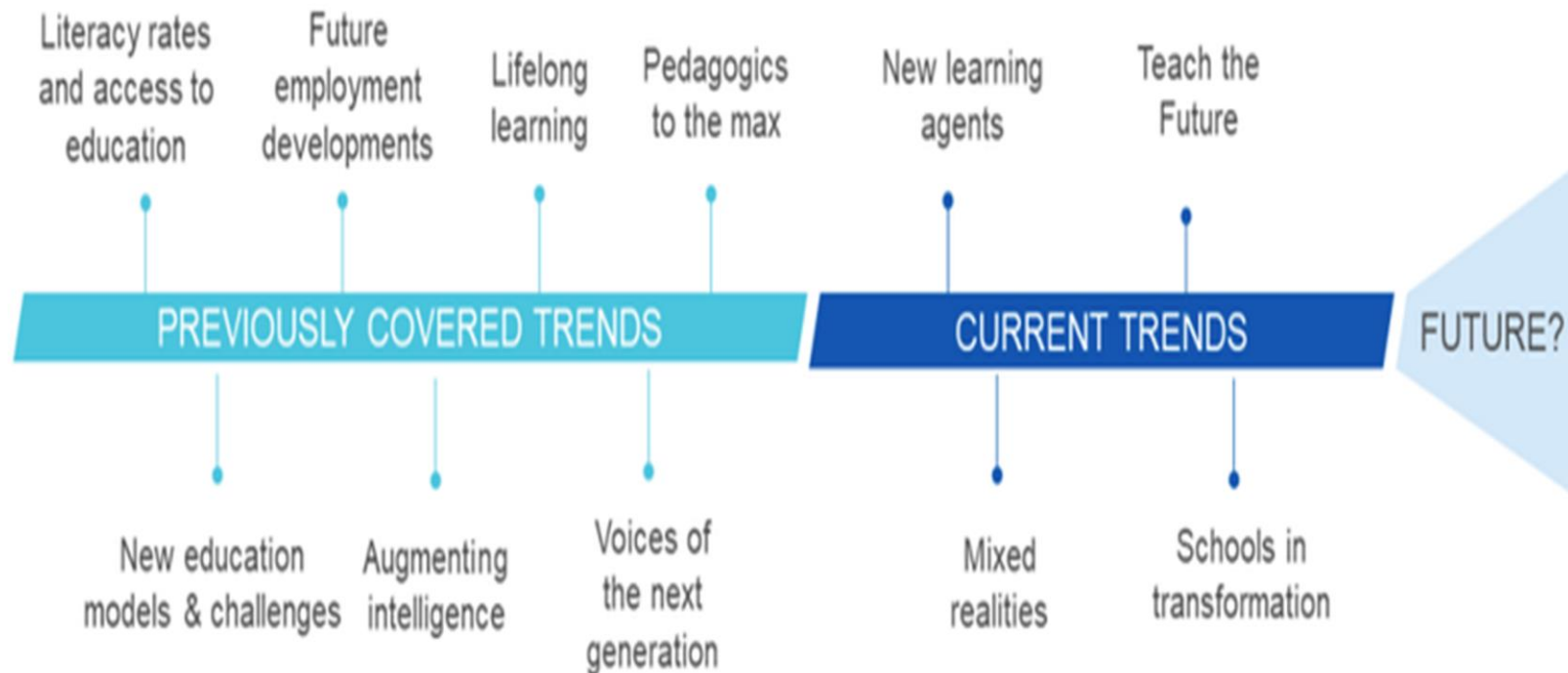

07

Diversification of education and learning

- Nove generacije i hiperpovezanost brzo mijenjaju kako obrazovne potrebe tako i načine dostave obrazovanja.

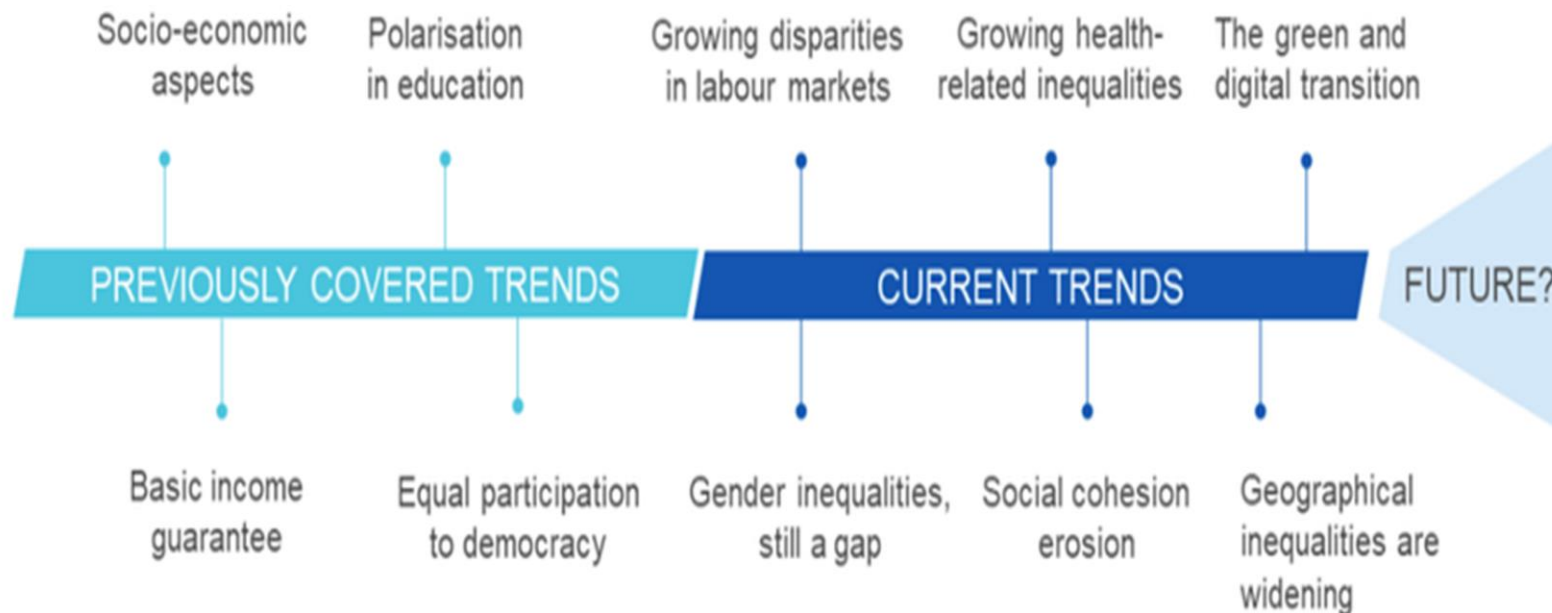

08

Widening inequalities

- Apsolutni broj ljudi koji žive u krajnjem siromaštvu opada. No razlika između najbogatijih i najsiromašnijih slojeva populacije se povećava.

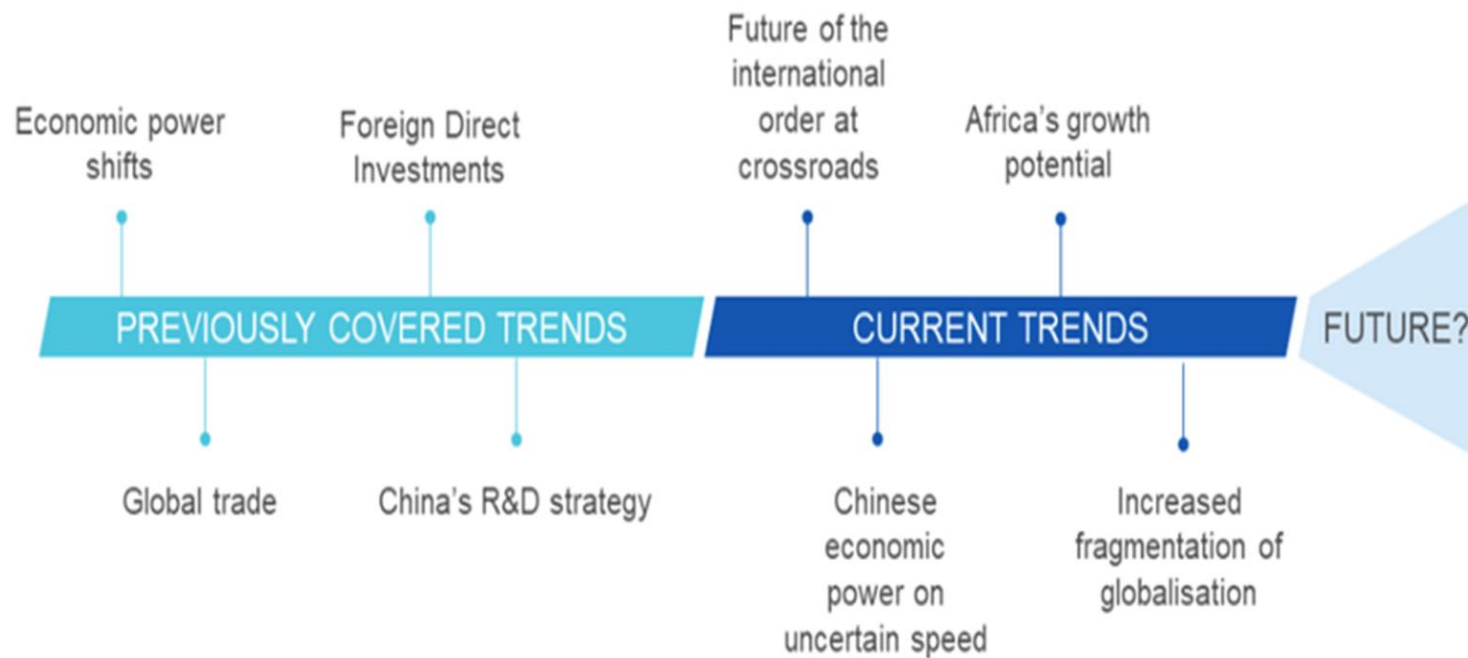

09

Expanding influence of East and South

- Prijenos ekonomske moći iz uspostavljenih zapadnih ekonomija i Japana prema nastajućim ekonomijama na istoku i jugu će se nastaviti.

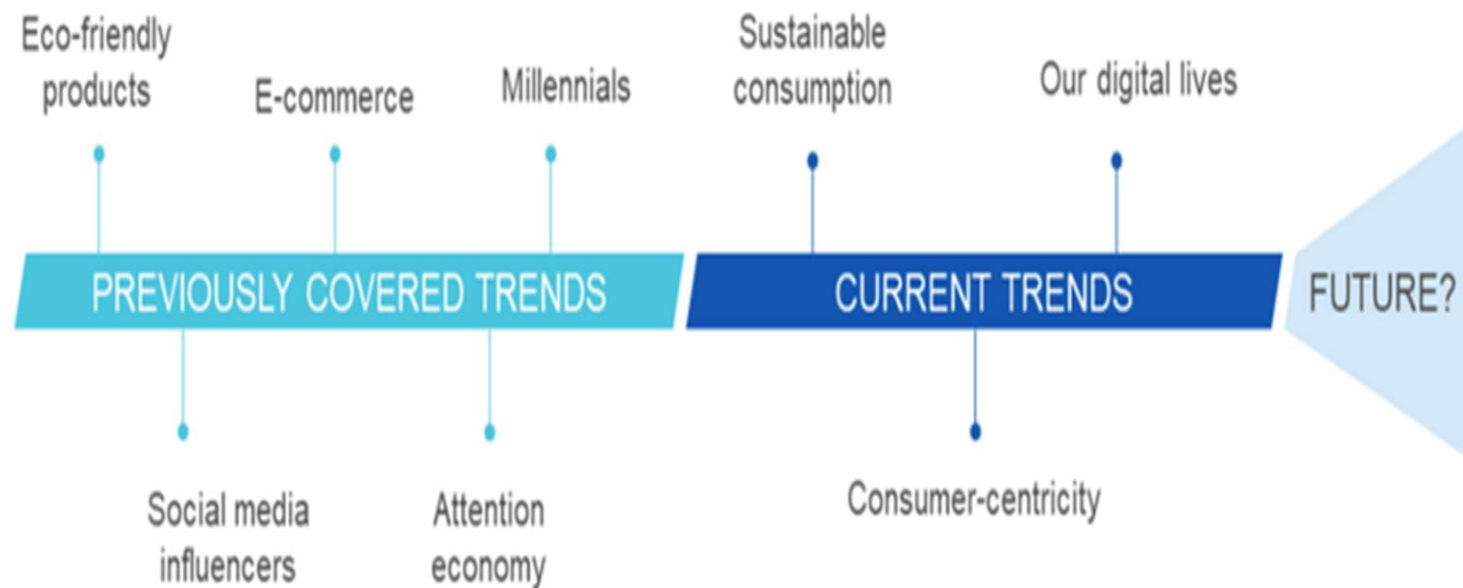

10

Growing consumption

- Do 2030. godine očekuje se da će potrošačka klasa doseći gotovo 5 milijardi ljudi. To znači da će biti 1,3 milijarde više ljudi s povećanom kupovnom moći nego danas.

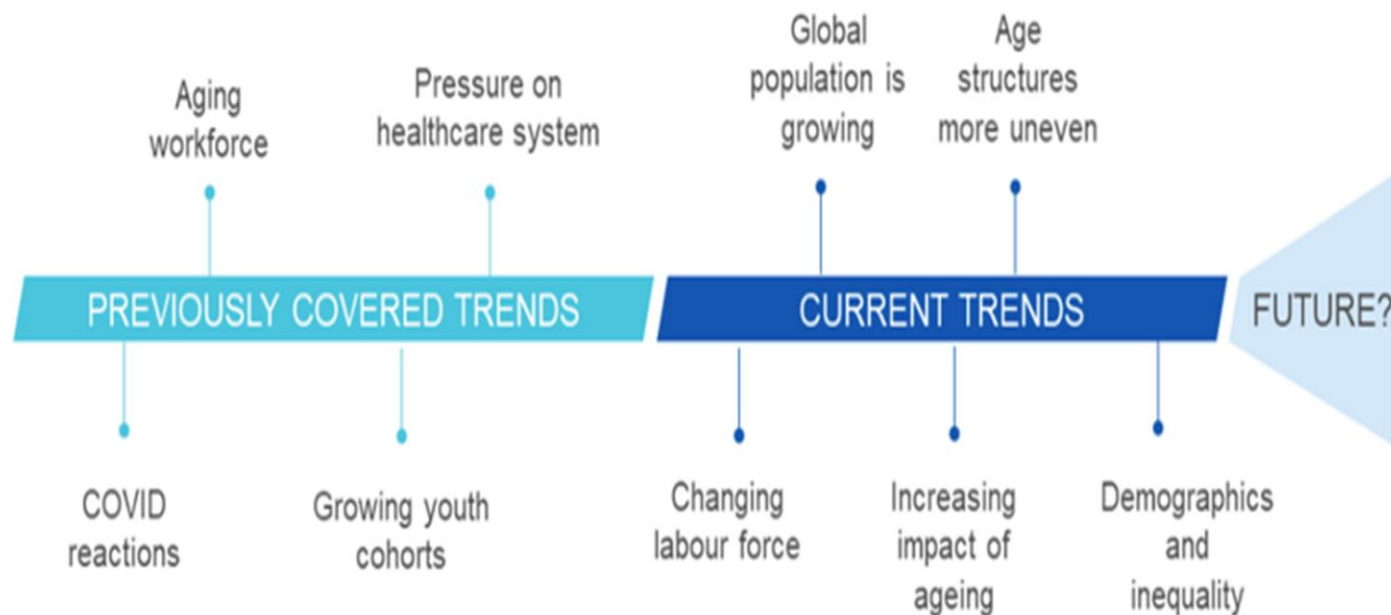

11

Increasing demographic imbalances

- Do 2050. godine svjetsko stanovništvo će doseći 9,7 milijardi, s brzim rastom uglavnom u subsaharskoj Africi i stagnirajućim brojem stanovnika u većini razvijenih zemalja.

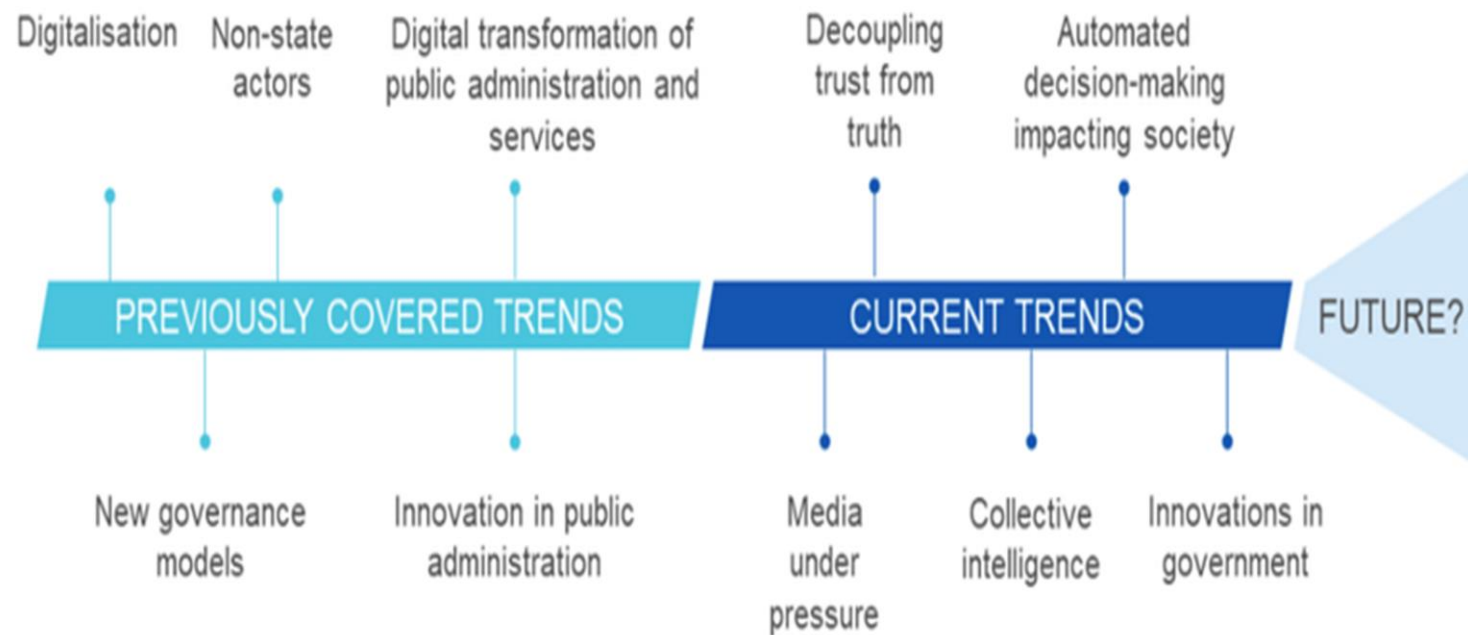

12

**Increasing influence
of new governing systems**

- Nedržavni akteri, globalna svijest, društveni mediji i internacionalizacija donošenja odluka oblikuju nove, višeslojne upravljačke strukture.

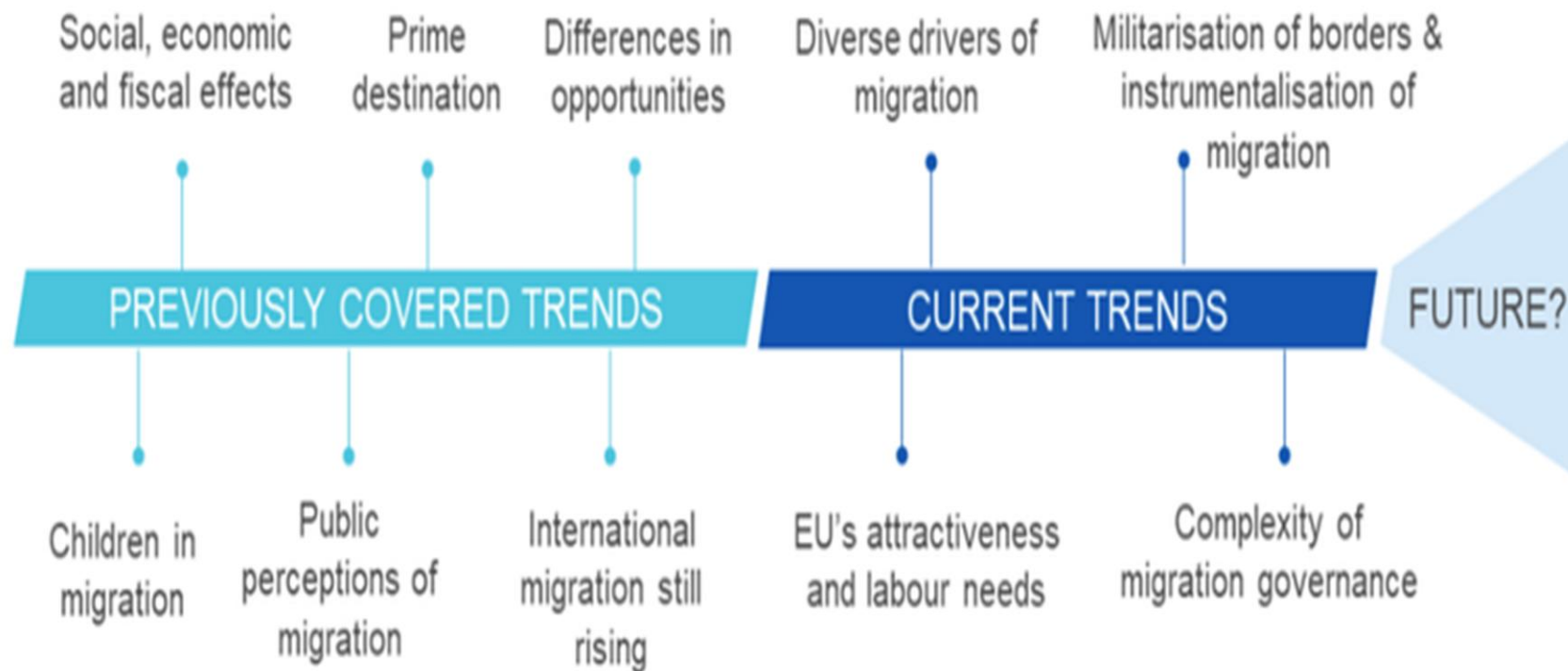

13

Increasing significance of migration

- Društveni i politički značaj migracija je porastao. Dinamika migracija postala je složenija u povezanom svijetu.

14

Shifting health challenges

- Napredak znanosti i bolji životni standardi su smanjili zarazne bolesti. Nezdravi načini života, onečišćenje i druge antropogene uzroke pretvaraju se u terete za zdravlje.

Pitanja i odgovori

Sesija 2: Šta to znači za Bosnu i Hercegovinu?

Prof. Dr. Azra Hadžiahmetović

Profesor
na Ekonomskom fakultetu,
Univerzitet u Sarajevu

Prof. Dr. Mitar Perušić

Profesor na
Tehnološkom fakultetu u
Zvorniku, Univerzitet Istočno
Sarajevo

Dr. Tarik Hubana

Glavni operativni direktor, ARTI
Analytics

Panel diskusija

Q&A

Do you have any questions?

Kafe pauza
Vidimo se u 12h

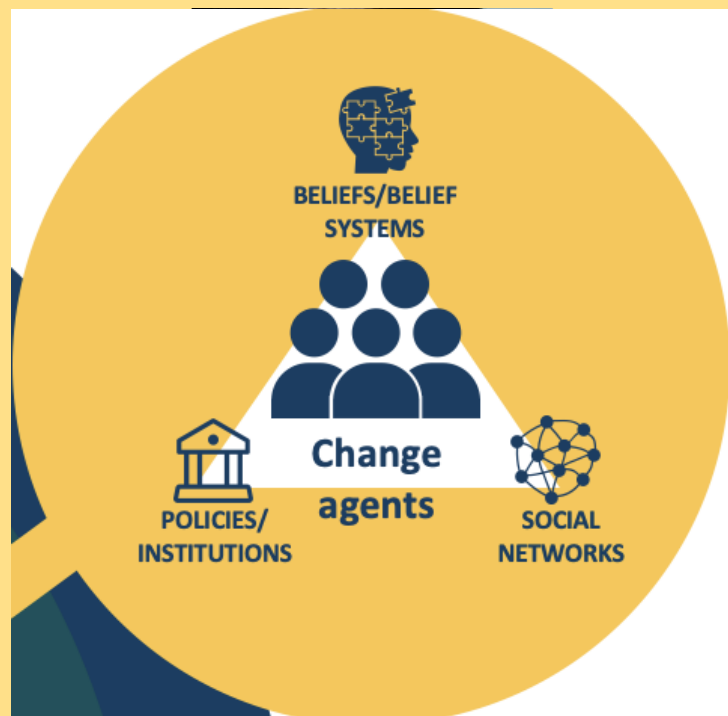
Session 3: Sesija 3: Šta možemo učiniti u vezi s tim?

Šta prioritarati?

Koje megatrendove treba detaljnije ispitati?

Društvene strukture

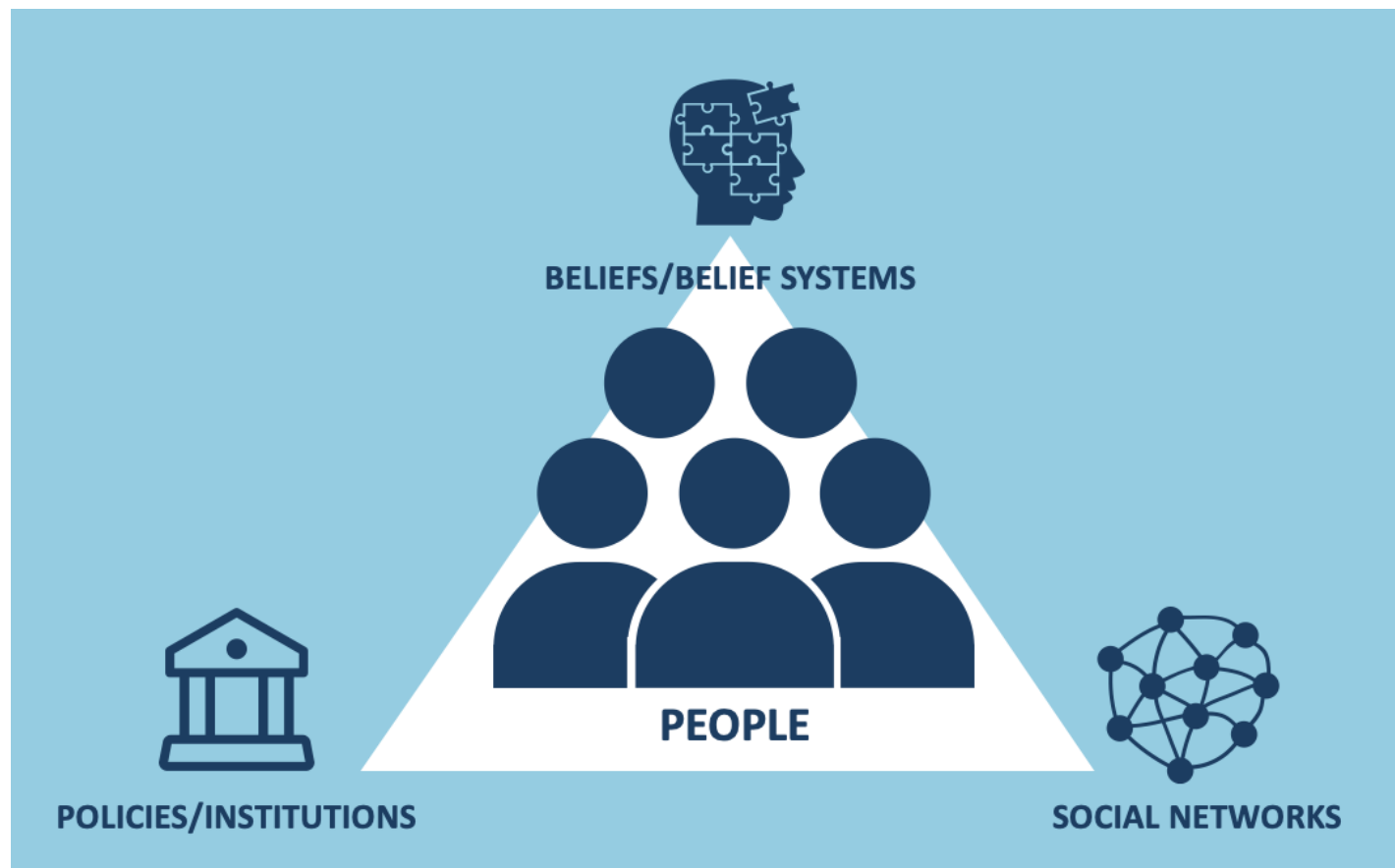
Razmatranje gdje i kako se angažirati?

Sinergije/ Konflikti

Možemo li olakšati sinergije i minimizirati konflikte ciljeva?

***Koji elementi
treba da
promene ili
zadrže?***

Pitanja i odgovori

**THANK
YOU!**

Naredni webinar je 13. juna 2024.
godine

Transformativno planiranje

www.bihсутra.com

sasa.solujic@sei.org

